

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 61/2021 van 23 april 2021

Betreft: Adviesaanvraag m.b.t. een voorontwerp van decreet houdende maatregelen i.v.m. onderwijs2021 (CO-A-2021-049)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van mevrouw Lydia Klinkenberg, Minister van Vorming, Onderzoek en Onderwijs van de Duitstalige Gemeenschap, ontvangen op 8 maart 2021;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Brengt op 23 april 2021 het volgende advies uit:

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Minister van de Duitstalige Gemeenschap belast met Vorming, Onderzoek en Onderwijs, mevrouw Lydia Klinkenberg (hierna "de aanvrager") vroeg op 8 maart 2021 het advies van de Autoriteit betreffende een voorontwerp van decreet houdende maatregelen in verband met onderwijs 2021 (hierna "het ontwerp").
2. Dit ontwerp wijzigt verscheidene bepalingen betreffende personeel en organisatie in het onderwijs.
3. Zoals in de toelichting bij het ontwerp wordt opgemerkt, volgen de wijzigingsbesluiten, aangezien het onderwijs door een grote verscheidenheid van normen¹ wordt geregeld, het gebruikelijke patroon², waarbij elk hoofdstuk een bepaalde regelgevende tekst aanpast. De toelichting zelf volgt niet de volgorde van de hoofdstukken, maar is opgebouwd rond een thema of een maatregel en bevat tegelijkertijd een commentaar op de verschillende artikelen.
4. Bij de indiening van het verzoek om advies verklaarde de gedelegeerde ambtenaar dat het advies van de Autoriteit werd gevraagd over artikelen 28, 121.3, 131, 142, 170, 300 en 304 tot en met 307. Deze artikelen wijzigen diverse decreten³ en besluiten⁴ op het gebied van het beroepsgeheim, de loopbaanonderbreking voor de mantelzorger van een hulpbehoevende, het verwijzingsrapport van het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs naar het Instituut voor vorming en voortgezette opleiding in de middenstand en de kmo's⁵, en de uitwisseling van gegevens betreffende de gezinsbijslagen en de verwerking ervan door het Centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren van de Duitstalige Gemeenschap⁶. Anderzijds is geen van de onderwerpen in de toelichting specifiek gewijd aan de vaststelling van de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens.

¹ Voor een volledig overzicht, zie https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/legislation-6_en

² De Autoriteit bracht overigens advies 29/2020 uit op 3 april 2020 betreffende het decreet houdende maatregelen i.v.m. het onderwijs 2020 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-29-2020.pdf>.)

³ Decreet van 31 augustus 1998 betreffende de opdrachten toevertrouwd aan de inrichtende machten en aan het schoolpersoneel en houdende algemene pedagogische en organisatorische bepalingen voor de gewone en gespecialiseerde scholen (BS 24.98), gewijzigd door de artikelen 131 en 142), decreet van 14 december 1998 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs en van het gesubsidieerd vrij PMS-Centrum (BS 6.05.98, gewijzigd door artikel 170), decreet van 25 juni 2012 over de onderwijsinspectie, het adviespunt voor schoolontwikkeling en het adviespunt voor inclusie en integratie in het onderwijs (BS 27.07.2012, gewijzigd door artikel 300) en decreet van 31 maart 2014 betreffende het centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren (BS 23.07.2014, gewijzigd door de artikelen 304 tot 307); te noteren dat de Commissie voor de Bescherming van de persoonlijke levenssfeer, voorganger van de Autoriteit over dit laatste decreet advies 48/2013 uitbracht op 2 oktober 2013, (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-48-2013.pdf>.)

⁴ Koninklijk besluit van 22 maart 1969 tot vaststelling van het statuut van de leden van het bestuurs- en onderwijzend personeel, van het opvoedend hulppersoneel, van het paramedisch personeel der inrichtingen voor kleuter-, lager, buitengewoon, middelbaar, technisch, kunst- en normaalonderwijs van de Staat, alsmede der internaten die van deze inrichtingen afhangen en van de leden van de inspectiedienst die belast is met het toezicht op deze inrichtingen (BS 1.12.95; gewijzigd door artikel 121.3).

⁵ "Institut für Aus- und Weiterbildung des Mittelstands" (IAWM).

⁶ « Kaleido Ostbelgien ».

5. Het is dus aan de auteur van het ontwerp om ervoor te zorgen dat deze essentiële elementen worden opgenomen in de decreten die het ontwerp wijzigt. In dit verband heeft de gedelegeerde ambtenaar bij de indiening van zijn verzoek om advies tevens gepreciseerd dat de doeleinden, de categorieën van persoonsgegevens die worden verwerkt, de categorieën van personen waarop die verwerking betrekking heeft en de periode gedurende welke de gegevens worden bewaard, "*ten dele reeds zijn omschreven in de decreten en besluiten die door het ontwerp worden gewijzigd* ».
6. De mogelijkheid voor de Autoriteit om de relevante bepalingen van de gewijzigde decreten te analyseren werd bemoeilijkt door het feit dat de Autoriteit niet in staat was een geconsolideerde versie van de gewijzigde teksten te verkrijgen vóór het einde van de opstelling van dit advies, ondanks het uitdrukkelijke verzoek hiertoe. De Autoriteit betreurt dit temeer daar een geconsolideerde versie noodzakelijkerwijs zal moeten worden gevoegd bij het verzoek om advies aan de Afdeling Wetgeving van de Raad van State⁷. In ieder geval wijst de Autoriteit de volgende bepalingen als relevant aan :

Decreet van 31 augustus 1998 betreffende de opdrachten toevertrouwd aan de inrichtende machten en aan het schoolpersoneel en houdende algemene pedagogische en organisatorische bepalingen voor [de gewone en gespecialiseerde scholen

"Art.93.62" - Bescherming van persoonsgegevens

Art. 93.63 -Dossier en recht op inzage

Voor elk kind dat huisonderwijs volgt, maakt de onderwijsinspectie een dossier op. De personen belast met de opvoeding en de kinderen of jongeren die het nodige beoordelingsvermogen bezitten, hebben recht op inzage in hun dossier.

Art.93.64 Doorgifte van gegevens

De onderwijsinspectie of, naargelang van het geval, de commissie geeft persoonsgegevens alleen door aan een school, een andere overheidsdienst of een andere rechtspersoon voor zover dat in het belang van het kind of de jongere toereikend, ter zake dienend en niet overmatig is. persoonsgegevens worden alleen uitgewisseld met instemming van het hoofd van de onderwijsinspectie en van het adviespunt voor schoolontwikkeling of, naargelang van het geval, met instemming van de voorzitter van de commissie.

⁷ Zie Raad van State, Vademecum adviesprocedure voor de afdeling wetgeving (2021), punt 2.a *formele vereisten* » (:<http://C:/Users/WIN-BI~1/AppData/Local/Temp/Wetgevingstechniek.pdf>.)

Art. 93.65 Vernietiging van het dossier

Het dossier wordt twee jaar nadat de leerling in het thuisonderwijs meerderjarig geworden is, vernietigd.

(...)

Art. 93.87 Beroepsgeheim

De personeelsleden van de time-outinstelling zijn in het kader van de uitvoering van hun taken gebonden aan het beroepsgeheim. De artikelen 4.11 en 4.12 van het decreet van 31 maart 2014 betreffende het centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren zijn van toepassing, waarbij onder 'centrum' de time-outinstelling moet worden verstaan..

Decreet van 14 december 1998 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs en van het gesubsidieerd vrij PMS-Centrum.

Afdeling 4. - Bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Art. 30. De bescherming van de persoonlijke levenssfeer der personeelsleden mag niet aangetast worden door het recht van de inrichtende macht om een geëngageerd onderwijs te organiseren. De verplichtingen opgenomen in artikel 21 mogen o.a. geen gedragen van het privé-leven betreffen die geen enkele betrekking hebben met het dagelijkse schoolleven en met de werking van de onderwijsinrichting of van het PMS-centrum.

Het decreet van 25 juni 2012 over de onderwijsinspectie, het adviespunt voor schoolontwikkeling en het adviespunt voor inclusie en integratie in het onderwijs

Art. 15.4 Beroepsgeheim

Het hoofd, de onderwijsinspecteurs en de adjunct zijn in het kader van de uitvoering van hun taken gebonden door het beroepsgeheim. De artikelen 4.11 en 4.12 van het decreet van 31 maart 2014 betreffende het centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren zijn van toepassing, waarbij onder "personen die bij het centrum werken" het hoofd, de onderwijsinspecteurs en de adjunct moet worden verstaan.

Decreet van 31 maart 2014 betreffende het centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren

Art. 4.4 - Verwerking van persoonsgegevens

§ 1. Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 4.5 is het centrum de verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens vermeld in deze ondertitel.

§ 2. Het centrum verzamelt en verwerkt persoonsgegevens om zijn wettelijke of decretale opdrachten uit te voeren, inzonderheid wat de opdrachten vervat in titel 3 betreft. Het mag de verzamelde gegevens niet voor andere doeleinden dan voor de uitvoering van zijn wettelijke of decretale opdrachten gebruiken.

Met inachtneming van artikel 4.8 kan het centrum alle in het kader van de uitvoering van één van zijn opdrachten rechtmatig verzamelde persoonsgegevens later verwerken in het kader van een andere wettelijke of decretale opdracht.

§3. Het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens geschiedt met inachtneming van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Art. 4.5 - Verwerking van gezondheidsgegevens

De verwerking van gegevens over de gezondheid van de betrokken personen geschiedt onder de verantwoordelijkheid van een beroepsbeoefenaar uit de gezondheidszorg die werkzaam is in het centrum.

Het verzamelen en verwerken van gezondheidsgegevens geschiedt met inachtneming van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt en met inachtneming van de medische zwijgplicht.

Art. 4.6 - Gegevenscategorieën

Het centrum kan alle overeenkomstig artikel 4.4, § 2, toereikende, ter zake dienende en niet overmatige persoonsgegevens uit de volgende gegevenscategorieën verzamelen en verwerken :

1° identiteitsgegevens en contactgegevens van de cliënt;

2° identiteitsgegevens en contactgegevens van de personen belast met de opvoeding van het kind of de jongere;

3° gegevens over het schoolbezoek resp. de opleiding van de cliënt;

4° gegevens over de gezinssituatie van de cliënt;

5° gegevens over de sociale en financiële situatie van de cliënt;

6° gegevens over de vrijetijdsbesteding en interesses van de cliënt;

7° gegevens over de gezondheid en de ontwikkeling van de cliënt :

- a) gegevens over de lichamelijke gezondheid;*
- b) gegevens over inentingen;*
- c) gegevens over de geestelijke gezondheid;*
- d) gegevens over het gedrag;*
- e) gegevens over risico's en risicofactoren;*

8° gevoelige gegevens van de cliënt vermeld in artikel 6 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;

9° gerechtelijke gegevens over de cliënt.

De Regering preciseert de gegevenscategorieën vermeld in het eerste lid.

Art. 4.7 - Dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens

Binnen het centrum wordt een dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens opgericht die rechtstreeks onder de directeur ressorteert. De dienst wordt ermee belast de directeur op eigen initiatief of op verzoek te adviseren bij de toepassing van de 7 voorschriften over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de voorliggende ondertitel. De dienst wijst op mogelijke risico's voor de informatieveiligheid of de bescherming van persoonsgegevens. De dienst maakt jaarlijks een verslag over de informatieveiligheid en de bescherming van persoonsgegevens. Het verslag wordt aan de raad van bestuur en aan de Regering bezorgd. De Regering kan de dienst belasten met andere opdrachten die verband houden met de informatieveiligheid en de bescherming van persoonsgegevens.

Art. 4.8 - Interne gegevensuitwisseling

De centrale hoofdvestiging en/of de lokale vestigingen van het centrum wisselen met toestemming van de directeur persoonsgegevens uit. De directeur beslist na voorafgaand advies van de dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens welke soorten persoonsgegevens systematisch of voor een op zichzelf staand geval en voor welbepaalde doeleinden uitgewisseld kunnen worden, na te hebben nagegaan of de gegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn.

Art. 4.9 - Externe gegevensuitwisseling

§ 1. Het centrum geeft persoonsgegevens alleen door aan een school, een ZAWM, een andere overheidsdienst of een andere rechtspersoon voor zover dat in het belang van het kind of de jongere toereikend, ter zake dienend en niet overmatig is. De uitwisseling van persoonsgegevens geschiedt alleen met toestemming van de directeur, na voorafgaand advies van de Dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens. Nadat de Commissie voor de bescherming

van de persoonlijke levenssfeer overeenkomstig artikel 29 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens advies heeft verstrekt, bepaalt de Regering de gevallen waarin de toestemming van de directeur niet noodzakelijk is om gegevens uit te wisselen.

§ 2. Het centrum gebruikt de persoonsgegevens die het van een school, een ZAWM, een andere overheidsdienst of een andere rechtspersoon ontvangt alleen in het kader van de uitvoering van zijn wettelijke of decretale opdrachten en na toestemming van de persoon die bevoegd is om de persoonsgegevens door te geven.

§3. Externe gegevensuitwisseling geschiedt onder voorbehoud van de toepassing van artikel 4.11.

Art.4.10 - Machtiging voor toegang tot de gegevens

De personen die bij het centrum werken en personeelsleden van derden die daartoe behoorlijk gemachtigd zijn, hebben slechts toegang tot de gegevens en in het bijzonder tot het geïntegreerde begeleidingsdossier voor zover die toegang toereikend, ter zake dienend en niet overmatig is voor het uitvoeren van de opdrachten vermeld in artikel 4.4, § 2.

Het toegangsrecht wordt individueel en persoonlijk toegekend op basis van een profiel. Het kan niet worden overgedragen. Elke gebruiker van het interne netwerk van het centrum aan wie een persoonlijk toegangsaccount werd toegekend, is persoonlijk aansprakelijk voor het gebruik ervan.

Elke toegang tot de dossiers, tot de gegevens of tot de elektronische toepassingen is onderworpen aan een controle door het beheersysteem van de identiteit van de persoon die de toegang vraagt en van de overeenstemming met zijn omschreven profiel. Elke toegang of toegangspoging tot de dossiers, tot de gegevens of tot de elektronische toepassingen wordt automatisch geregistreerd. De inhoud van de registratie en de bewaringstermijn worden vastgesteld door de directeur, nadat hij vooraf inlichtingen heeft ingewonnen bij de Dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens.

De Dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens controleert periodiek de toegangen en pogingen om toegang te krijgen om zo beveiligingsincidenten op te sporen.

Art. 4.11 – Beroepsgeheim

§ 1. De personen die bij het centrum werken, zijn in het kader van de uitvoering van hun taken gebonden door het beroepsgeheim. De betrokken personen die bij de scholen, de ZAWM's, andere overheidsdiensten of andere rechtspersonen werken en die ter uitvoering van dit decreet rechtstreeks met het centrum samenwerken, zijn in het kader van die samenwerking ook gebonden door het beroepsgeheim.

§ 2. De personen die bij het centrum werken, mogen gegevens van persoonlijke, medische, familiale,

schoolse, professionele, sociale, economische, ethische, religieuze of filosofische aard alleen doorgeven in de volgende gevallen :

1° in het kader van het gedeelde beroepsgeheim wordt tegelijkertijd voldaan aan de volgende voorwaarden :

- a) het beroepsgeheim geldt ook voor de ontvanger;*
- b) de doorgifte is noodzakelijk in het belang van het kind of de jongere;*
- c) de doorgegeven gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig;*
- d) de minderjarige kinderen of jongeren die het nodige beoordelingsvermogen bezitten, de personen belast met de opvoeding van het minderjarige kind of van de minderjarige jongere resp. de meerderjarige jongeren hebben vóór die doorgifte daarmee ingestemd en worden onmiddellijk van die doorgifte in kennis gesteld, behalve indien dit het belang van het kind of de jongere schaadt;¹*

2° de voorwaarden gesteld in de artikelen 29 of 30 van het Wetboek van Strafvordering of de artikelen 458 of 458bis van het Strafwetboek zijn vervuld;

3° degene die vertrouwelijke gegevens bezit, moet het beroepsgeheim naast zich neer leggen om een klaarblijkelijk ernstig nadeel voor het kind of de jongere te voorkomen. Daarbij moeten het evenredigheidsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel in acht worden genomen.

In alle andere gevallen worden de gegevens versleuteld of geanonimiseerd doorgegeven.

Art. 4.12 - Strafrechtelijke bepaling

Personen die het beroepsgeheim vermeld in artikel 4.11 schenden of de daarin vervatte voorwaarden voor de doorgifte niet naleven, worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met een geldboete van 100 tot 500 euro.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Legaliteitsbeginsel

7. Overeenkomstig artikel 6.3 van de AVG, gelezen in het licht van overweging 41 van de AVG, moet de verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een wettelijke verplichting⁸, en/of voor de vervulling van een taak van algemeen belang, of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend⁹, worden geregeld door duidelijke en nauwkeurige regelgeving, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorspelbaar moet zijn. Bovendien is het volgens artikel 22 van de *Grondwet* noodzakelijk dat de "wezenlijke elementen" van de gegevensverwerking door middel van een formele wettelijke norm (wet, decreet of ordonnantie) worden vastgesteld.

⁸ Artikel 6.1.c) van de AVG.

⁹ Artikel 6.1.e) van de AVG.

8. Hoewel de vermelding van het (de) precieze doel(en) in het besluit onvermijdelijk is, zijn de andere essentiële elementen, zoals de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n), het soort gegevens dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van dit (deze) doel(en), de termijn voor de opslag van de gegevens¹⁰, de categorieën van betrokkenen wier gegevens zullen worden verwerkt, de ontvangers of de categorieën van ontvangers aan wie de gegevens zullen worden meegedeeld¹¹ en de omstandigheden waarin zij meegedeeld zullen worden gemaakt, wordt de mogelijke beperking van de in de artikelen 5, 12 tot en met 22 en 34 van de AVG genoemde verplichtingen en/of rechten alleen opgenomen wanneer de verwerking van persoonsgegevens leidt tot een aanzienlijke inmenging van de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Dit zal met name het geval zijn wanneer de verwerking van persoonsgegevens betrekking heeft op "bijzondere categorieën van gegevens" in de zin van de artikelen 9 en 10 van de AVG of wanneer het gaat om kwetsbare personen (minderjarigen, personen met een handicap, migranten, personen in precaire financiële situaties, enz.) De Autoriteit zal hierna nagaan in hoeverre de met het ontwerp beoogde aanpassingen onder de bovengenoemde voorwaarden vallen.

2. Doeleinden

9. Volgens artikel 5.1.b) van de AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
10. De Autoriteit merkt op dat alleen in het decreet van 31 maart 2014 betreffende het Centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren de doeleinden van de verwerking zijn vastgelegd. Krachtens artikel 4.4 van het decreet zijn de doeleinden *«om zijn wettelijke of decretale opdrachten uit te voeren, inzonderheid wat de opdrachten vervat in titel 3 betreft»*.
11. De Autoriteit wijst erop dat deze doeleinden (gelezen in samenhang met de in titel 3 van het decreet genoemde taken) op voldoende specifieke, uitdrukkelijke omschreven en gerechtvaardigde wijze moeten worden geformuleerd om een persoon in staat te stellen duidelijk de precieze redenen voor de verwerking van zijn persoonsgegevens te kennen¹². Uit de lezing ervan moet kunnen worden

¹⁰ Het Grondwettelijk Hof heeft erkend dat "de wetgever (...) de bewaring van persoonsgegevens en de duur van die bewaring op een algemene wijze (vermocht) te regelen", Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B. 23.

¹¹ Lees bijvoorbeeld, Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B.18, en Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015, punten B.36.1 en v.

¹² Zie in dezelfde zin: advies nr. 34/2018 van 11 april 2018 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer dat stelde dat het doeleinde "datamatching en datamining met oog op een efficiënte aanpak van sociale fraude" te ruim was geformuleerd om een rechtsonderhorige duidelijkheid te verschaffen over de exacte toedracht van het samenbrengen van zijn of haar persoonsgegevens in een datawarehouse. Dit advies kan worden geraadpleegd via volgende link: https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_34_2018.pdf.

Zie ook advies nr. 99/2019 van de Autoriteit van 3 april 2019, waarin de Autoriteit van mening was dat het doeleinde "het verrichten van onderzoeken die nuttig zijn voor de kennis, de conceptie en het beheer van de sociale bescherming" ook te vaag

opgemaakt welke gegevensverwerkingen nodig zijn om het doeleinde te realiseren. De Autoriteit beveelt derhalve aan om in de Franse versie het woord "notamment" weg te laten en voor elke beoogde verwerking het doeleinde op een specifieke manier te onderscheiden (en niet slechts een algemene verwijzing naar de opdrachten of taken van de instelling op te nemen). De Autoriteit acht het ook positief dat de auteurs van het ontwerp hebben afgezien van het verlenen van de bevoegdheid aan de regering om bijkomende doeleinden vast te stellen.

12. De Autoriteit merkt op dat, met uitzondering van het voornoemde besluit van 2014 en artikel 93.1 van het decreet van 31 augustus 1998¹³ tot vaststelling van het doel van gespecialiseerde pedagogische ondersteuning¹⁴ (maar dat niet de doeleinden van het transferverslag bevat)¹⁵, de gewijzigde normen geen melding maken van de doeleinden van de verwerkingen. Het ontwerp zal derhalve worden herzien om in elk van de decreten waarop het ontwerp betrekking heeft en die voorzien in de verwerking van persoonsgegevens, de doeleinden van de verwerking voor elke categorie van gegevens te specificeren.

3. Verwerkingsverantwoordelijke

13. Zoals hierboven aangehaald moet in toepassing van artikel 22 van de Grondwet, samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 6.3 van de AVG, een norm van wettelijke rangorde bepalen onder welke omstandigheden een gegevensverwerking is toegestaan. Overeenkomstig het legaliteitsbeginsel moet deze wetgevingsnorm dus in ieder geval de essentiële elementen van de verwerking vastleggen. Wanneer gegevensverwerking een bijzonder ingrijpende aantasting van de rechten en vrijheden van betrokkenen inhoudt, zoals het geval is wanneer een verwerking betrekking heeft op "bijzondere categorieën gegevens" als bedoeld in de artikelen 9 en 10 van de AVG of wanneer het gaat om

omschreven was. Dit advies kan worden geraadpleegd via volgende link:
https://www.autoriteprotectiondonnees.be/sites/privacycommission/files/documents/avis_99_2019.pdf.

¹³ « leerlingen met een beperking of met aanpassings- of leermoeilijkheden in staat te stellen zelfstandig en in gemeenschap te leven, te leren en te handelen, rekening houdend met hun individuele mogelijkheden. Ze ondersteunt en stimuleert deze leerlingen bij het leren van schoolse, sociale en maatschappelijke vaardigheden en biedt hen hulp en oriëntatie bij het overnemen van waarden, instellingen en houdingen

Tot de in het eerste lid vermelde waarden behoren :

1. gelijkwaardigheid-evenwaardigheid ondanks de verscheidenheid;
2. solidariteit;
3. het vinden van een eigen identiteit.

Gespecialiseerde pedagogische ondersteuning omvat de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op basis van een individueel ondersteuningsplan in gespecialiseerde scholen of in gewone scholen.

De omvang en de inhoud van de gespecialiseerde pedagogische ondersteuning worden vastgelegd op basis van de individuele specifieke onderwijsbehoeften, evenals op basis van de personeels-, materiële en organisatorische kadervoorwaarden ».

¹⁴ Waarvan de formulering door de Autoriteit in haar advies 29/2020, *op. cit.*, is goedgekeurd.

¹⁵ ingevoerd met artikel 131 van het ontwerp; In dit verband wordt in de toelichting slechts het volgende opgemerkt: " Voorheen werden leerlingen van gewone of bijzondere middelbare scholen in de middenbouw overgeplaatst naar de centra voor voortgezet onderwijs zonder dat het IAWM en de ontvangende centra enige aanvullende informatie over de leerlingen ontvingen. Het rapport was de enige indicatie van het niveau van de vaardigheden van de studenten.

Het IAWM en de opvangcentra waren derhalve niet op de hoogte van de mate waarin specifieke maatregelen, zoals maatregelen ter compensatie van achterstand, voor de betrokken leerlingen op hun respectieve scholen waren ingevoerd en van de invloed die deze hadden op de ontwikkeling van de vaardigheden van de leerlingen ».

kwetsbare personen (minderjarigen, personen met een handicap, migranten, personen in precare financiële situaties, enzovoort), is het noodzakelijk dat de essentiële elementen, waaronder de uitdrukkelijke identificatie - voor elke verwerking - van de verwerkingsverantwoordelijke, door de wetgever worden bepaald.

14. Bij de indiening van zijn verzoek om advies heeft de gedelegeerde ambtenaar gespecificeerd dat "*in het algemeen de regering van de Duitstalige Gemeenschap verantwoordelijk zal zijn voor de verwerking*". De Autoriteit merkt evenwel op dat artikel 131 van het ontwerp¹⁶ bepaalt dat verwerkingsverantwoordelijken naargelang het geval het "*centrum voor opleiding en voortgezette opleiding in de middenstand en de kmo's en het Instituut voor de opleiding en de voortgezette opleiding in de middenstand en de kmo's (...) 'in hun bevoegdheidsgebied'*" of "*elke (...) school in haar bevoegdheidsgebied*" is. Wat artikel 4.4. van het decreet van 31 maart 2014 betreft, wordt daarin bepaald dat "*het Centrum verantwoordelijk is voor de verwerking van de in deze subtitel bedoelde persoonsgegevens*". De Autoriteit is van mening dat een dergelijke aanwijzing per geval de voorkeur verdient boven een algemene aanwijzing door de regering¹⁷.
15. Het is echter aan de auteurs van het ontwerp om ervoor te zorgen dat dergelijke bepalingen ook worden opgenomen in de andere gewijzigde normen en met name in de decreten waarvan de bepalingen ten uitvoer worden gelegd door het besluit van 9 november 1994 (dat voorziet in de verwerking van bijzondere categorieën van gegevens door de hoofden van de inrichtingen of directeuren en de bevoegde minister)¹⁸. De Autoriteit wil er nogmaals op wijzen dat de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijken passend moet zijn in het licht van de feitelijke omstandigheden¹⁹. De aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke in de regelgeving dient met andere woorden te stroken met de rol die deze actor in de praktijk opneemt. Het tegenovergestelde beweren zou niet alleen ingaan tegen de letter van de AVG maar zou eveneens de doelstelling ervan in gevaar kunnen brengen om een coherent en hoog beveiligingsniveau te verzekeren voor natuurlijke personen. Teneinde elke dubbelzinnigheid te vermijden met betrekking tot de identiteit van de persoon of entiteit die als verwerkingsverantwoordelijke moet worden beschouwd, en aldus de uitoefening van de rechten van de betrokkene als bepaald in de artikelen 12 tot en met 22 van de AVG te vergemakkelijken, moet voor elke verwerking van persoonsgegevens worden nagegaan wie het doel

¹⁶ Dat het transfersverslag betreft en het decreet van 31 augustus 1998 wijzigt.

¹⁷ Deze opmerking werd overigens reeds gemaakt in het advies 29/2020, *op.cit.*, punt 26.

¹⁸ (zie *infra*).

¹⁹ Zowel de Groep 29 – voorganger van de EDPB – als de Autoriteit hebben benadrukt dat het concept verwerkingsverantwoordelijke vanuit een feitelijk perspectief moet worden benaderd. Zie: Groep 29, Advies 1/2010 over de begrippen "voor de verwerking verantwoordelijke" en "verwerker", 16 februari 2010, blz. 9. (https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf) en Gegevensbeschermingsautoriteit, *Overzicht van de begrippen verwerkingsverantwoordelijke/verwerker in het licht van Verordening (EU) nr. 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (AVG) en enkele specifieke toepassingen voor vrije beroepen zoals advocaten*, blz.1. (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/Begrippen_VW_OA.pdf).

waarvoor de gegevens worden verwerkt, nastreeft en zeggenschap heeft over de middelen die worden gebruikt om dat doel te bereiken. Indien nodig zal het ontwerp derhalve worden gewijzigd om een verwerkingsverantwoordelijke aan te wijzen in de normen waarin een dergelijke aanwijzing nog ontbreekt.

4. Proportionaliteit / minimale gegevensverwerking

16. Artikel 5.1.c) van de AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (principe van "minimale gegevensverwerking").

4.1. Categorieën van gegevens

17. De Autoriteit herinnert eraan dat, wanneer een verwerking van persoonsgegevens leidt tot een aanzienlijke inbreuk op het recht op gegevensbescherming en met name wanneer het gaat om "bijzondere categorieën van gegevens" in de zin van de artikelen 9 en 10 van de AVG of wanneer het gaat om kwetsbare personen (minderjarigen, gehandicapten, migranten, personen in precare financiële situaties, ...), de categorieën van verwerkte persoonsgegevens bij decreet moeten worden vastgesteld.

4.1.1. Besluit van de regering van 9 november 1994

18. Het ontwerp beoogt aan artikel 6 van dit besluit een § 6 toe te voegen om personeelsleden van onderwijs- of PMS-centra die als mantelzorger van een zorgbehoevende zijn erkend, in aanmerking te laten komen voor een loopbaanonderbreking. Het ontwerp voorziet in de indiening van een schriftelijk verzoek bij de bevoegde minister, via het hoofd van de instelling of de directeur, vergezeld van een attest (afgegeven door een ziekteverzekeringsinstelling) waaruit blijkt dat het personeelslid als zodanig is erkend. Uit de toelichting blijkt duidelijk dat deze wijziging volgt op de invoering van deze nieuwe vorm van loopbaanonderbreking door de federale regering.²⁰ De Autoriteit merkt ook op dat er reeds een soortgelijke bepaling bestond met betrekking tot bijstand aan personen in de palliatieve zorg. De Autoriteit is van oordeel dat de gegevens die voor dit doel worden verwerkt, proportioneel zijn met het doel, maar herinnert eraan dat dit doel in een wetgevingsnorm moet worden verankerd.
19. De Autoriteit neemt er nota van dat het ontwerp voorziet in de verwerking van gezondheidsgelateerde gegevens door de hoofden van instellingen (of directeuren) en de regering. Welnu, de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikel 9

²⁰ Wet van 17 mei 2019.

AVG behoeven bovendien strengere beveiligingsmaatregelen. De artikelen 9 & 10, §2, van de WVG geven aan welke bijkomende veiligheidsmaatregelen²¹ minstens zullen moeten worden voorzien voor dit soort gegevens:

- aanduiden van de categorieën personen die toegang hebben tot de persoonsgegevens met een nauwkeurige omschrijving van hun functie in de bedoelde gegevensverwerking;
- de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de Autoriteit;
- ervoor te zorgen dat deze aangestelde personen gebonden zijn door een wettelijke of statutaire verplichting of bepaling.

20. Indien nodig zal het ontwerp derhalve worden gewijzigd om deze veiligheidsmaatregelen op te nemen in de decreten, waarvan de bepalingen ten uitvoer worden gelegd door het besluit van 9 november 1994.

4.1.2. Decreet van 31 augustus 1998

21. Artikel 131 van het ontwerp bevat een opsomming van de categorieën gegevens die in het transferverslag tussen een gewone of gespecialiseerde school voor secundair onderwijs en het centrum voor opleiding en voortgezette opleiding in de middenstand en de kmo's in deze bewoordingen worden verwerkt (vrije vertaling):

« De directeur van de secondaire school stelt een transferverslag op dat de volgende persoonlijke gegevens bevat

1° identificatiegegevens van de leerling;

2° de eventuele medische en psychosociale gegevens;

3° schoolprestaties;

4° de gestelde doelen;

5° de steunmaatregelen en de verwachte resultaten;

6° bestaande ondersteuningsplannen;

7° de ondersteuningportefeuilles;

8° adviezen betreffende de behoefte aan gespecialiseerde onderwijsondersteuning die minder dan zes maanden oud zijn ».

22. Bij gebreke van enige aanduiding van het doeleinde²² van de verwerking in het decreet van 31 augustus 1998, is de Autoriteit niet in staat de proportionaliteit van de gegevens ten opzichte van het

²¹ Met betrekking tot deze waarin artikel 32 van de AVG in voorziet.

²² Zie *supra*.

doel waarvoor zij worden verwerkt, te controleren. Op grond van de toelichting gaat de Autoriteit er echter van uit dat de doorgifte van de gegevens tot doel heeft de ontvangende instelling informatie te verschaffen over de door de leerling verworven vaardigheden en over de maatregelen die eventueel zijn genomen om achterstanden te compenseren en de invloed daarvan op de vaardigheden van de leerling. Dit vermoeden brengt de Autoriteit ertoe te oordelen dat - mits dit doel in de tekst van het decreet is opgenomen - de verwerking van de in de punten 1 en 3 tot en met 8 opgesomde categorieën gegevens proportioneel lijkt te zijn met het (in dit stadium veronderstelde) doel.

23. De Autoriteit is echter van mening dat het veronderstelde doel geen rechtvaardiging vormt voor de verwerking van medische en psychosociale gegevens. De Autoriteit beveelt aan deze categorie gegevens (waarvan de mededeling aan het PMS-centrum van de instelling van bestemming op vrijwillige basis kan worden overwogen) niet te vermelden of de vermelding van het specifieke doel van deze verwerking vergezeld te doen gaan van een relevante motivering in de toelichting bij het ontwerp.
24. De Autoriteit is ook van mening dat uit de categorieën gegevens die in het begrip "steun" worden genoemd, alsmede uit de categorieën steunmaatregelen, plannen en portefeuilles niet kan worden opgemaakt om welke gegevens het daadwerkelijk gaat. Het ontwerp moet in dit opzicht worden aangepast.

4.1.3. Decreet van 31 maart 2014 betreffende het centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren

25. De Autoriteit merkt op dat artikel 305²³ van het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om de volgende categorieën gegevens te verwerken (vrije vertaling) "met het oog op de eerste contactname van het [Duitstalig Gemeenschapscentrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren (Kaleido)] met gezinnen ten behoeve *van de uitvoering van de in artikel 3.3 genoemde taken*²⁴ » :

²³ Met het oog op de eerste contactname van het centrum met de gezinnen met het oog op de uitvoering van de in artikel 3.3 bedoelde taken, verstrekt de regering het centrum ten minste eenmaal per maand de volgende gegevens:

1° de identiteit en de contactgegevens van de aanvrager van de geboortepremie overeenkomstig hoofdstuk 3, afdeling 1, van het decreet van 23 april 2018 betreffende de gezinsbijslagen, die in het Duitse taalgebied woont;

2° gegevens over de vermoedelijke geboortedatum.

²⁴ De activiteit van het centrum op het gebied van de ontwikkelingsbevordering en gezondheidspromotie in het gezinsmilieu bestaat erin :

1° een gezondheidsbevorderende en ontwikkelingsbevorderende levensstijl bij zwangere vrouwen, kinderen, jongeren en hun familie te ondersteunen via medische voorlichting, psychosociale voorlichting, seksuele voorlichting en adviesverlening en projectwerk;

2° medische preventieve consulten voor zuigelingen en kleine kinderen aan te bieden;

3° de ontwikkeling en toepassing van ontwikkelingsbevorderende opvoedingscompetentie van gezinnen en zelfstandige onthaalouders te versterken via medische voorlichting, psychosociale voorlichting, seksuele voorlichting en adviesverlening, projectwerk en de ontwikkeling van trainingen;

4° in het bijzonder de ontwikkeling in de vroegste kinderjaren te ondersteunen door risicocontexten vroegtijdig te herkennen en een vroege ondersteuning mogelijk te maken;

5° de toegang tot het centrum te vergemakkelijken, vooral voor gezinnen die extra ondersteuning nodig hebben, onder meer door de telefonische spreekuren en de consultatie-uren in de lokale vestigingen aan te passen aan de behoeften van de

1° de identiteit en de contactgegevens van de aanvrager van de geboortepremie overeenkomstig hoofdstuk 3, afdeling 1, van het decreet van 23 april 2018 betreffende de gezinsbijslagen, die in het Duitse taalgebied woont;

2° gegevens informtaie over de vermoedelijke geboortedatum.

26. De memorie van toelichting verantwoordt deze wijziging als volgt (vrije vertaling):

« Traditioneel bezoeken de adviseurs voor de ontwikkeling van jonge kinderen die met Kaleido Ostbelgien werken, moeders in het ziekenhuis na hun bevalling om het Kaleido-aanbod voor jonge gezinnen uit te leggen. Aangezien de duur van het verblijf in het ziekenhuis na de zwangerschap echter steeds korter wordt, is het ziekenhuisverblijf niet langer een geschikt moment om in een zo ontspannen mogelijke omgeving contact te leggen.

Aangezien de zwangerschap en de eerste jaren een grote uitdaging vormen voor jonge gezinnen en deze periode bijzonder belangrijk is vanuit het oogpunt van het kind, is het voor Kaleido van het grootste belang om haar dienstenaanbod zo vroeg mogelijk te kunnen presenteren, zodat de vrijwillige samenwerking in deze zeer belangrijke fase van de ontwikkeling van het kind kan beginnen.

Krachtens artikel 51, 2°, van het decreet van 23 april 2018 betreffende de kinderbijslag kan de uitbetaling van de geboortepremie worden gevraagd vanaf de zesde maand van de zwangerschap. Op die manier is de bevoegde dienst al in een vroeg stadium op de hoogte van de zwangerschap en beschikt zij over de contactgegevens van de ouders. Deze wijziging voorziet in de systematische overdracht van bepaalde persoonsgegevens door de bevoegde dienst van het ministerie aan Kaleido Ostbelgien, ten behoeve van kinderen en jongeren en met het oog op een efficiënte samenwerking tussen de diensten in Oost-België.

Dit geeft Kaleido de gelegenheid om tegen het einde van de zwangerschap telefonisch contact op te nemen met zwangere vrouwen en aan te bieden hun diensten in een huisbezoek te presenteren en zich zo los te maken van de steeds stressvollere omgeving van het ziekenhuis en de bevalling. Natuurlijk zijn ouders vrij om al dan niet met Kaleido samen te werken »²⁵.

27. Allereerst merkt de Autoriteit op dat het verband tussen deze bepaling en het onderwerp van het onderwijs bijzonder zwak lijkt. Dit gezegd zijnde, lijkt de verwerking van deze categorieën gegevens gerechtvaardigd. De Autoriteit merkt evenwel op dat het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om de

ouders, door het centrum kindvriendelijk en gebruikersvriendelijk voor te stellen en door rekening te houden met multiculturele behoeften;

6° in het bijzonder rekening te houden met de situatie van kinderen, jongeren en gezinnen met een migratieachtergrond die vaak te maken hebben gekregen met trauma's, vlucht, verdrijving en/of geweld;

7° advies te geven over de erkenning resp. het behoud, de verlenging, de wijziging, de schorsing of de intrekking van de erkenning van zelfstandige onthaalouders door de Regering;

8° aan de dienst die door de Regering belast is met het toezicht op de jeugdkampen advies te verstrekken omtrent artikel 14 van het decreet van 6 december 2011 ter ondersteuning van het jeugdwerk.

²⁵ Punt 37.

gegevens van de Minister over te dragen aan Kaleido, d.w.z. voor **verdere verwerking**. De mogelijkheid van een dergelijke overdracht moet worden opgenomen in het decreet van 23 april 2018 betreffende de gezinsbijslagen. Het ontwerp moet derhalve worden gewijzigd om de essentiële elementen van deze mededeling van persoonsgegevens in het decreet van 2018 op te nemen.

28. De Autoriteit merkt voorts op dat artikel 304²⁶ van het ontwerp categorieën gegevens toevoegt aan artikel 4.6.²⁷ van het decreet van 31 maart 2014. De Autoriteit begrijpt dat de verwijzing naar "*passend, nuttig en proportioneel*" bedoeld is om te voorkomen dat de bepaling als een blanco cheque wordt geïnterpreteerd. Door in het ontwerp echter niet te bepalen wie wat met welke gegevens mag doen en waarom (door het noodzakelijke en het proportionele karakter van die verwerking aan te tonen), handhaaft het ontwerp een dergelijke blanco cheque, en gaat het dus voorbij aan het legaliteitsbeginsel. Eigenlijk komt dit neer op een parafrasering van artikel 5.1.c) AVG. De rechtstreekse toepasselijkheid van Europese verordeningen houdt een verbod in om deze in nationaal recht over te schrijven omdat een dergelijke procedure "een dubbelzinnigheid kan creëren, over zowel de juridische aard van de toepasselijke bepalingen als het tijdstip van hun inwerkingtreding"²⁸. Door artikel 5.1.e) AVG eenvoudigweg te herhalen biedt dit artikel geen juridische toegevoegde waarde en schendt het bovendien het overschrijfverbod van de AVG²⁹. Deze zin moet dan ook geschrapt worden.

²⁶ Toevoeging van de identiteit en de contactgegevens van de aanvrager van de geboortepremie.

²⁷ Het centrum kan alle overeenkomstig artikel 4.4, § 2, toereikende, ter zake dienende en niet overmatige persoonsgegevens uit de volgende gegevenscategorieën verzamelen en verwerken :

- 1° identiteitsgegevens en contactgegevens van de cliënt;
- 2° identiteitsgegevens en contactgegevens van de personen belast met de opvoeding van het kind of de jongere;
- 3° gegevens over het schoolbezoek resp. de opleiding van de cliënt;
- 4° gegevens over de gezinssituatie van de cliënt;
- 5° gegevens over de sociale en financiële situatie van de cliënt;
- 6° gegevens over de vrijetijdsbesteding en interesses van de cliënt;
- 7° gegevens over de gezondheid en de ontwikkeling van de cliënt :
 - a) gegevens over de lichamelijke gezondheid;
 - b) gegevens over inenting;
 - c) gegevens over de geestelijke gezondheid;
 - d) gegevens over het gedrag;
 - e) gegevens over risico's en risicofactoren;
- 8° gevoelige gegevens van de cliënt vermeld in artikel 6 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;
- 9° gerechtelijke gegevens over de cliënt.

De Regering preciseert de gegevenscategorieën vermeld in het eerste lid.

²⁸ HvJ-EU, 7 februari 1973, Commissie C. Italië (C-39/72), Jurisprudentie, 1973, blz. 101, § 17). Zie ook en met name HJEU, 10 oktober 1973 Fratelli Variola S.p.A. vs. Amministrazione italiana delle Finanze (C-34/73), Jurisprudentie, 1973, blz. 981, § 11; HvJ-EU, 31 januari 1978, Ratelli Zerbone Snc vs. Amministrazione delle finanze dello Stato, Jurisprudentie (C-94/77), 1978, blz. 99, §§ 24-26.

²⁹ Ter herinnering, en zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie consequent in zijn vaste rechtspraak heeft geoordeeld, houdt de rechtstreekse toepasselijkheid van Europese verordeningen een verbod in op een overschrijving ervan in nationaal recht, omdat een dergelijke procedure "(creëren) een dubbelzinnigheid kan inhouden met betrekking tot zowel de juridische aard van de toepasselijke bepalingen als het tijdstip van de inwerkingtreding ervan" (HvJ-EU, 7 februari 1973, Commissie vs. Italië (C-39/72), Jurisprudentie, 1973, blz. 101, § 17). Zie ook en met name HJEU, 10 oktober 1973 Fratelli Variola S.p.A. vs. Amministrazione italiana delle Finanze (C-34/73), Jurisprudentie, 1973, blz. 981, § 11; HvJ-EU, 31 januari 1978, Ratelli Zerbone Snc vs. Amministrazione delle finanze dello Stato, Jurisprudentie (C-94/77), 1978, blz. 99 §§ 24-26.

29. **In het algemeen moet de tekst zo worden opgesteld dat een goed begrip van de overwogen gegevensverwerkingen mogelijk is: in plaats van een opsomming van categorieën gegevens moet voor elke verwerking en voor elk specifiek doel worden aangegeven welke categorieën gegevens mogen worden verwerkt.**

4.2. Categorieën van betrokkenen

30. Noch het ontwerp, noch - op het eerste gezicht - de gewijzigde normen bevatten precieze aanwijzingen over de categorieën betrokken personen. In sommige gevallen is het duidelijk dat de verwerkingen betrekking hebben op gegevens van leerlingen, personeelsleden of (zorgbehoevende) familieleden van personeelsleden. Zoals reeds opgemerkt in bovengenoemd advies 29/2020³⁰ moet, indien de beoordeling van de sociale en gezinssituatie van een leerling deel uitmaakt van de beoordeling van de ondersteuningsbehoefte en de verwerking van gegevens over leden van het gezin met zich mee kan brengen, dit echter duidelijk blijken in de verschillende normen.

5. Bewaartermijn

31. Krachtens artikel 5.1.e) van de AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

5.1. Decreet van 31 augustus 1998

32. Artikel 131 van het ontwerp preciseert (vrije vertaling) "*de duur van de gegevensverwerking is tien jaar nadat de leerling het Centrum voor opleiding en voortgezette opleiding in de middenstand en de kmo's, dan wel het Instituut voor opleiding en voortgezette opleiding in de middenstand en de kmo's, heeft verlaten*". Aangezien deze duur bijzonder lang lijkt te zijn, moet deze in de toelichting worden gemotiveerd (of verkort). De Autoriteit beveelt verder aan om «*de duur van de verwerking* » te vervangen door «*de maximale bewaartermijn* ».
33. De Autoriteit herinnert er ook aan dat zij in haar advies 29/2020 heeft opgemerkt dat het decreet, met uitzondering van artikel 93.65, geen melding maakt van een bewaartermijn.³¹ Het ontwerp zal er dus voor zorgen dat een maximum bewaartermijn wordt vastgesteld en gemotiveerd voor de verwerkingen die reeds in het decreet zijn opgenomen.

³⁰ *Op. cit.*, punt 20.

³¹ *Op. cit.*, punt 22 en 23.

5.2. Decreet van 31 maart 2014

34. In artikel 305 van het ontwerp wordt gespecificeerd dat (vrije vertaling) "*onverminderd artikel 4.10, lid 4, worden de gegevens onmiddellijk gewist indien de aanvrager van de geboortepremie na het tweede contact niet reageert of indien hij de door het centrum aangeboden ondersteuning weigert*". De Autoriteit is van oordeel dat deze formulering in overeenstemming is met de vereiste van artikel 5.1.e) van de AVG.
35. Maar artikel 4.10, vierde lid van het decreet bepaalt "*De inhoud van de registratie en de bewaartermijn worden vastgesteld door de directeur, nadat hij vooraf inlichtingen heeft ingewonnen bij de Dienst voor informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens*". Deze bepaling moet in het ontwerp worden gewijzigd (door een maximum bewaartermijn vast te stellen). Dezelfde opmerking geldt voor de andere normen die in dit opzicht niet door het ontwerp worden gewijzigd.

6. Beroepsgeheim

36. Artikel 306 van het ontwerp vervangt artikel 4.11. van het decreet van 31 maart 2014 als volgt (vrije vertaling):

« *Artikel 4.11 Geheimhoudingsplicht*

§ 1. De personen die bij het centrum werken, zijn in het kader van de uitvoering van hun taken gebonden door het beroepsgeheim. Behalve in uitzonderlijke gevallen mogen de door het centrum tewerkgestelde personen gegevens van persoonlijke, medische, gezins-, opvoedkundige, professionele, sociale, economische, etnische, godsdienstige of filosofische aard alleen versleuteld of geanonimiseerd doorgeven.

§ 2 - In het kader van de samenwerking met scholen, de ZAWM, andere administraties of andere rechtspersonen mogen de door het centrum tewerkgestelde personen vertrouwelijke informatie bekendmaken, indien tegelijkertijd aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1° het centrum en de betrokken scholen, ZAWM, andere administraties of andere rechtspersonen sluiten overeenkomsten over de wijze waarop de vertrouwelijkheid van de meegedeelde informatie zal worden gewaarborgd;

2° de doorgifte van informatie is noodzakelijk in het belang van het kind of de jongere;

3° de verstrekte informatie moet toereikend, ter zake dienend en proportioneel zijn ».

37. In de toelichting³² werd deze wijziging als volgt gerechtvaardigd (vrije vertaling):

³² Punt 38.

« Voor Kaleido Ostbelgien ligt de nadruk op een holistische aanpak en meer efficiëntie in de zorg voor kinderen en jongeren. De informatiestroom tussen psychologen, verpleegkundigen en maatschappelijk werkers enerzijds en directeurs, leraren en ander school- en ZAWM-personeel anderzijds, is van cruciaal belang.

De informatiestroom kon in het verleden bij Kaleido Ostbelgien echter niet optimaal verlopen, onder meer omdat het personeel van Kaleido door zijn beroepsverplichtingen aan een volledig beroepsgeheim was onderworpen en het schoolpersoneel steeds uitsluitend aan een discretieplicht was onderworpen.

Om deze onevenwichtigheid aan te pakken en te kunnen zorgen voor een informatiestroom in het belang van het kind of de jongere, maakte het decreet van 31 maart 2014 tot oprichting van het Centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren het mogelijk om het beroepsgeheim te delen met het personeel van scholen en ZAWM. Mits instemming van de onderwijsverantwoordelijken en voor de duur van de samenwerking met Kaleido Ostbelgien, kon het beroepsgeheim voortaan worden uitgebreid tot het schoolpersoneel.

Ondanks de opstelling van een gids met concrete aanbevelingen voor maatregelen en een formulier voor het delen van het beroepsgeheim, bleek er nog veel onzekerheid te bestaan over de precieze toepassing van de bepalingen van het genoemde decreet en over de gevolgen voor iedereen. Deze onzekerheid heeft er blijkbaar toe geleid dat vaak wordt afgezien van de toepassing van het gedeelde beroepsgeheim en dat de samenwerking met Kaleido Ostbelgien soms aanzienlijk wordt bemoeilijkt.

Een cruciale rol in deze onzekerheid en afwijzing speelt het feit dat personen die het beroepsgeheim schenden, zoals omschreven in artikel 458 van het Strafwetboek, of die zich niet houden aan de voorwaarden voor openbaarmaking van informatie die zijn opgenomen in het decreet van 31 maart 2014 tot oprichting van het Centrum voor de gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren, worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een geldboete van 100 tot 500 euro. De zwijgplicht waaraan het schoolpersoneel is onderworpen, maakt deel uit van het statuut van het personeel van alle schoolsystemen en vormt de basis van de vertrouwensrelatie met de leerlingen en met degenen die voor hun opvoeding verantwoordelijk zijn. Noch het Wetboek van Strafrecht, noch andere wetteksten voorzien echter in een beroepsgeheim voor hen, en niet-nakoming van de zwijgplicht kan zo nodig leiden tot tuchtrechtelijke maatregelen.

Om het wantrouwen of zelfs elke reden om niet met Kaleido Ostbelgien samen te werken weg te nemen en zo het risico op mogelijke schade voor kinderen en jongeren die psycho-medisch-sociale hulp nodig hebben te minimaliseren, zal het gedeelde beroepsgeheim in de toekomst niet langer van toepassing zijn, en dit door middel van dit voorstel tot wijziging van het decreet. Het beroepsgeheim zal niet langer worden uitgebreid tot externe actoren, maar personeelsleden, op wie tot nu toe het beroepsgeheim van toepassing was, zullen onder bepaalde voorwaarden wel onder de geheimhoudingsplicht vallen. Dit komt neer op een uitzondering op het beroepsgeheim en introduceert een "spreekrecht".

De invoering van een geheimhoudingsplicht in artikel 4.11 van het decreet van 31 maart 2014 betreffende het Centrum voor de Gezonde Ontwikkeling van Kinderen en Jongeren, zoals gewijzigd bij het decreet van 26 juni 2017, stelt de voorwaarden vast die dit "spreekrecht" mogelijk maken. Deze voorwaarden

garanderen derhalve dat de vertrouwelijkheid van de uitgewisselde informatie op basis van consensus wordt gehandhaafd; zij verwijzen naar de noodzaak dat de uitgewisselde informatie in het belang van het kind of de jongere moet zijn, passend, ter zake dienend en proportioneel, en onderworpen aan de instemming van de opvoeders - tenzij dit in strijd is met het belang van het kind of de jongere.

Deze oplossing is gebaseerd op een rapport van de KU Leuven, dat in opdracht van de regering is opgesteld vanwege de hierboven beschreven problematische uitwisseling van informatie. De experts van de KU Leuven hebben aanbevolen om dit "spreekrecht" in te voeren en verwijzen naar het CLB (Centrum voor Leerlingenbegeleiding) in Vlaanderen en naar het Vlaamse decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding, dat dit "spreekrecht" reeds heeft ingevoerd en waar ook de Regering van de Duitstalige Gemeenschap zich door laat inspireren.

De geheimhoudingsplicht op grond van de aangepaste § 1, van artikel 4.11 van het decreet van 31 maart 2014 betreffende het Centrum voor de Gezonde Ontwikkeling van Kinderen en Jongeren, zoals gewijzigd bij het decreet van 26 juni 2017, vloeit voort uit en bevestigt het beroepsgeheim in de zin van artikel 458 van het Strafwetboek, waaraan de werknemers van Kaleido reeds onderworpen zijn.

In het kader van de samenwerking met scholen, ZAWM, andere administratieve instellingen of andere rechtspersonen mogen medewerkers van Kaleido vertrouwelijke informatie die onder de geheimhoudingsplicht valt, bekendmaken als tegelijkertijd aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. als tussen Kaleido Ostbelgien en de betrokken instellingen afspraken worden gemaakt over de wijze waarop de vertrouwelijkheid van de verstrekte gegevens wordt gewaarborgd;

Kaleido Ostbelgien baseert haar samenwerking reeds op samenwerkingsovereenkomsten met scholen en inrichtende machten, die bepalingen bevatten inzake gegevensuitwisseling en beroepsgeheim;

2. de doorgifte van informatie is noodzakelijk in het belang van het kind of de jongere;

3. de verstrekte informatie moet toereikend, ter zake dienend en proportioneel zijn;

4. minderjarige kinderen of jongeren die over het nodige beoordelingsvermogen beschikken, de personen belast met de opvoeding van het minderjarige kind of de meerderjarige jongere, naar gelang van het geval, voorafgaand aan deze doorgifte hun instemming hebben betuigd en onmiddellijk van de doorgifte in kennis worden gesteld, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind of de jongere

Daarnaast worden ook alle andere artikelen die verwijzen naar het beroepsgeheim, vermeld in artikel 4.11 van het decreet van 31 maart 2014 betreffende het Centrum voor de Gezonde Ontwikkeling van Kinderen en Jongeren, aangepast, zodat nu ook de personeelsleden van de schoolhechtingsstructuur, de ondersteuningspedagogisch adviseurs van een basis- en secundaire speciale school, alsook de directeur, de schoolinspecteurs en de adjuncten voor inclusie en integratie onder de geheimhoudingsplicht vallen en ook zij gebruik kunnen maken van het « spreekrecht ».

6.1. Versleutelde of anoniem gemaakte gegevens

38. De Autoriteit herinnert eraan dat versleuteling en anonimisering begrippen zijn die niet met elkaar mogen worden verward. Versleuteling is namelijk, afhankelijk van het gebruik, een pseudonimiseringsmaatregel of een technische beveiligingsmaatregel. In de terminologie van de AVG is er sprake van een pseudonimiseringsmaatregel als alleen identificerende informatie wordt versleuteld, en van een technische beveiligingsmaatregel als het volledige bestand of blok gegevens van een persoon wordt versleuteld. Door anonimisering vallen de gegevens buiten het toepassingsgebied van de AVG. Voorts vestigt de Autoriteit de aandacht van de auteurs op het feit dat gegevens pas echt als geanonimiseerd kunnen worden beschouwd als zij op geen enkele redelijke wijze meer aan een specifieke persoon kunnen worden toegeschreven³³. Derhalve, rekening houdend met de definitie van persoonsgegevens in artikel 4, 1), van de AVG³⁴ moet ervoor worden gezorgd dat aan de vereiste hoge normen voor anonimisering wordt voldaan³⁵ en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd. De verwerking van gegevens, zelfs al zijn ze gepseudonimiseerd, moet immers worden gezien als een verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in de AVG. In dit geval houdt het legaliteitsbeginsel echter in dat de verstrekking van persoonsgegevens niet aan de beoordeling van de personeelsleden kan worden overgelaten. De essentiële elementen van deze verwerking (welke gegevens kunnen aan welke derden worden meegedeeld, om er wat mee te doen, enz. ?) moeten noodzakelijkerwijs in de decreten worden opgenomen.

39. Uit het voorgaande volgt dat als er sprake is van pseudonimisering (en niet anonimisering):

- er moet worden verwezen naar de verslagen van het Europees Agentschap voor netwerk- en informatiebeveiliging betreffende pseudonimisering³⁶ ;
- deze verwerking moet worden omkaderd met alle vereiste waarborgen en moet voldoen aan de heersende beginselen ter zake³⁷.

³³ Alleen in dat geval is de AVG niet van toepassing, overeenkomstig overweging 26. Voor meer informatie, zie de richtsnoeren WP216, 2.2.3, blz. 10 van de Groep 29, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinionrecommendation/files/2014/wp216_en.pdf (uitsluitend beschikbaar in het Engels).

³⁴ Namelijk: «*alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene")*; als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identificator of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon ».

³⁵ De identificatie van een persoon slaat niet enkel op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking.

³⁶ ENISA, <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>;

Franstalige versie van november 2019, https://www.enisa.europa.eu/publications/pseudonymisation-techniques-and-best-practices_fr

³⁷ Hetzelfde geldt voor het proportionaliteitsbeginsel dat verwijst naar het specifiekere beginsel van "minimale gegevensverwerking" dat inhoudt dat de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, overeenkomstig artikel 5 § 1, c) van de AVG.

6.2. Het beroepsgeheim

40. Het is niet aan de Autoriteit om zich uit te spreken over het verband tussen de bepalingen van het ontwerp en artikel 458 van het Wetboek van Strafrecht. De Autoriteit herinnert er eenvoudigweg aan dat het beroepsgeheim niet ten doel heeft een persoon te beschermen, maar het vertrouwen dat de betrokkene stelt in zijn noodzakelijke vertrouwenspersoon (en de werking van de instelling waartoe de noodzakelijke vertrouwenspersoon behoort). Dit verklaart waarom het beroepsgeheim niet wordt erkend voor onderwijzend personeel, aangezien zij geen noodzakelijke vertrouwenspersonen zijn, in tegenstelling tot de psychosociale hulpverleners. De Autoriteit wijst er tevens op dat de doctrine reeds een hele reeks uitzonderingen op het beroepsgeheim erkent (zoals de staat van noodzakelijkheid of de verplichting om een persoon in gevaar bij te staan). Voor het overige verwijst de Autoriteit naar de overvloedige doctrine op dit gebied³⁸ en vestigt zij de aandacht van de auteurs van het ontwerp op het feit dat, overeenkomstig artikel 5.1.a) van de AVG, persoonsgegevens rechtmatig, eerlijk en transparant ten aanzien van de betrokkene moeten worden verwerkt en dat een verwerking die in strijd is met artikel 458 van het Strafwetboek zal worden beschouwd als een onrechtmatige verwerking³⁹.
41. Bovendien is de passage dat de verstrekte informatie toereikend, ter zake dienend en proportioneel moet zijn, een verboden herhaling van de AVG en moet deze worden weggelaten⁴⁰.
42. Ten slotte wordt in de toelichting in deze bewoordingen naar toestemming verwezen :
- « minderjarige kinderen of jongeren die over het nodige beoordelingsvermogen beschikken, de personen belast met de opvoeding van het minderjarige kind of de meerderjarige jongere, naar gelang van het geval, voorafgaand aan deze doorgifte hun instemming hebben betuigd en onmiddellijk van de doorgifte in kennis worden gesteld, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind of de jongere ».*
43. De Autoriteit wijst erin dit verband op dat als de toestemming wordt gebruikt als grond voor de rechtmatigheid van verwerkingen, de toestemming van de gebruikers vrijelijk, geïnformeerd, specifiek

³⁸ Zie bijvoorbeeld Lucien Nouwynck, advocaat-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, die zijn referentieartikel " La position des différents intervenants psycho-médico-sociaux face au secret professionnel dans le travail avec les justiciables " heeft geactualiseerd (https://www.yapaka.be/sites/yapaka.be/files/2012-secret_prof-1_nouwynck.pdf);

³⁹ Zie C. de Terwangne, « Les principes relatifs au traitement des données à caractère personnel et à sa licéité », in Le Règlement général sur la protection des données – analyse approfondie, Bruxelles, Larcier, blz. 89 dat bepaalt (vrije vertaling): « *het vereiste van rechtmatigheid betekent dat de verwerking van persoonsgegevens moet worden uitgevoerd in overeenstemming met alle toepasselijke wettelijke regels. Dit houdt in dat de regels inzake gegevensbescherming moeten worden nageleefd, maar ook alle andere wettelijke regels die van toepassing kunnen zijn op een situatie van gegevensverwerking, zoals verplichtingen op grond van het arbeidsrecht, het verbintenissenrecht of de wetgeving inzake consumentenbescherming, of de verplichting tot beroepsgeheim, indien van toepassing. Een arts die de naam van een van zijn patiënten in een internetpublicatie bekendmaakt, zou een onrechtmatige verwerking verrichten* ».

⁴⁰ Zie over deze kwestie *supra*.

en ondubbelzinnig moet zijn verkregen, zoals bedoeld in overweging 32 van de AVG⁴¹. Welnu, dit lijkt hier niet het geval te zijn. Daarom betwijfelt de Autoriteit of toestemming wel een passende grondslag kan zijn:

- Bij gebreke van identificatie van de betrokken personen is er geen basis om vast te stellen dat de toestemming aan het specificiteitsvereiste zal voldoen;
- sommige van de betrokken personen zijn duidelijk minderjarig;
- de formulering lijkt de toestemming overbodig te maken wanneer de mededeling niet plaatsvindt "in het belang van het kind".

44. Anderzijds is de Autoriteit van mening dat deze verwijzing naar de toestemming op passende wijze kan worden vervangen door het bevestigen van de noodzaak om een formulier te gebruiken om betrokkenen alle informatie te verstrekken die de verwerkingsverantwoordelijke aan betrokkenen moet meedelen overeenkomstig artikel 13 van de AVG. Dat formulier zou het volgende moeten vermelden: de naam en het adres van de verwerkingsverantwoordelijke, de contactgegevens van de functionaris voor gegevensbescherming, de doeleinden van de gegevensverzameling en de rechtsgrondslag van de verwerking waarvoor de gegevens zijn bestemd, de ontvangers of categorieën ontvangers van de gegevens.

OM DIE REDENEN, is de Autoriteit

van mening dat:

- het ontwerp moet worden gewijzigd om in de gewijzigde besluiten een verwijzing naar de doeleinden van de verwerkingen op te nemen wanneer deze ontbreken (punt 12) ;
- indien nodig het ontwerp moet worden gewijzigd om een verwerkingsverantwoordelijke aan te wijzen in de normen waarin een dergelijke aanwijzing nog ontbreekt (punt 15) ;
- indien nodig het ontwerp moet worden gewijzigd om de veiligheidsmaatregelen te integreren in de decreten waarvan de bepalingen worden uitgevoerd door het besluit van 9 november 1994 (punt 20) ;
- de verwijzing naar de verwerking van medische en psychosociale gegevens moet worden weggelaten of naar behoren gemotiveerd (punt 23) ;
- de categorieën van gegevens die onder de begrippen steun, maatregelen, plannen en portefeuilles vallen, moeten worden verduidelijkt (punt 24) ;

⁴¹ Voor meer informatie hierover verwijst de Autoriteit naar de Richtsnoeren inzake toestemming van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (vroeger "Groep artikel 29") van 4 mei 2020 (https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_nl.pdf).

- de essentiële elementen van de mededeling van persoonsgegevens aan het centrum Kaleido door de minister die de gezinsbijslagen in zijn bevoegdheden heeft, moeten worden opgenomen in het decreet van 23 april 2018 betreffende de gezinsbijslagen (punt 27) ;
- de verwijzing naar "*passend, nuttig en proportioneel*" moet worden geschrapt (punt 28);
- de categorieën van betrokken personen moeten worden gespecificeerd (punt 30) ;
- de duur in de toelichting moet worden gemotiveerd en het verdient de voorkeur "*de duur van de verwerking*" te vervangen door "*de maximale bewaartermijn*" (punt 32);
- het ontwerp moet worden gewijzigd om een specifieke maximum termijn vast te stellen en te rechtvaardigen voor elk van de verwerkingen die zijn vastgelegd in de normen voor het onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap (punten 33 en 34) ;
- het begrip "versleutelde" gegevens moet worden vervangen door " gepseudonimiseerde gegevens" en de essentiële elementen van de verwerkingen moeten worden opgenomen in de ad-hocdecreten (*punt 38*) ;
- de passage betreffende " *toereikende, ter zake dienende en proportionele*" informatie moet worden geschrapt (punt 41) ;
- de verwijzing naar toestemming moet worden weggelaten of vervangen door de verankering van de informatiemodaliteiten in uitvoering van artikel 13 van de AVG (punt 44).

vestigt de aandacht van de aanvrager op:

- de noodzaak om na te gaan of alle normen met betrekking tot onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap in overeenstemming zijn met de AVG
- het belang, wanneer een verwerking een belangrijke inmenging vormt in de rechten en vrijheden van de betrokkenen, de essentiële elementen van die verwerking wordt vastgesteld door de wetgever;
- de voorwaarden voor echte anonimisering en de gevolgen voor de naleving van de bepalingen van de AVG bij gebruik van pseudonimisering (punten 38 tot en met 39);
- het feit dat het verzamelen van toestemming moet voldoen aan de vereisten van vrijheid, informatie, specificiteit en ondubbelzinnigheid als bedoeld in overweging 32 van de AVG (punt 43).

(get.) Alexandra Jaspar

Directeur van het Kenniscentrum